

„LUPTA PENTRU LUMINA“

„LUMINA PRIN LUPTA“

REVISTA LITERARA

APARE O DATA PE SEPTAMANA

Director, **Th. M. Stoenescu**

ABONAMENTUL

Pe un an, 20 lei
 Pe 6 luni, 10 lei
 Pe 3 luni, 5 lei

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

4, Strada Regală 4.— București.

ANUNCIURILE

Linia pe pagina 16 a 20 b.
 Linia pe pagina 13-15 50 b.

OCHI DE PISICA

— NUVELA —

Inghiesuit în colțul gardului, dupe măracini și felurite buruieni, aștepta de mai bine de-o jumătate de oră să o vadă ieșind din casă. S'apropia de miezul nopții. Nu se auzea în plinătatea liniștei de vară de cât crăcăitul amestecat și monoton al unor broaște din jghiabul fântânei dintr'o vale pustie.

Era vorba să se întâlnească și să puie la un fel dragostea lor vechie. Se săturaseră de sărutări dulci, de strângeri în brațe, de priviri galeșe... trebuia să vie o notă mai nouă, mai plăcută, mai bărbătească în acest duiet platonice

Incet, încet, desluși pașii ei apropiindu-se. Făcând un mers înainte și culcând la pământ o cucută verde și fragedă ce era să'i scoată ochii, el o strigă ușor pe nume! Eleno!

Și, ca de obicei, îi sărută mâna, gâtul, buzele, ochii, îngână câte-va vorbe deșirate, și îi încinse mijlocul cu brațul drept.

Impremuiți de măracini, de urzicuță, cucută și boziu, în colțul unui gard legat cu nuiele, ei nu'și mai dau seamă de prozaismului locului, ci se mulțumeau că egzista în lumea asta un unghier și pentru ei, unde să fie singuri, fericiți, neștiuți. Iar temerea cea mai mare le-o pricinuia luna, care albea noptea ca ziua și ce-ar fi putut înlezni chiar unor ochi cu vederi scurte să'i pcată zări. Și pe toată întinderea cerului nici un puf de nor!...

— Mi-e frică... îi repeta ea mai la fie ce vorbă. Mi-e frică... prea e lumină multă... O să ne vadă cine-va...

— Ce teamă copilărească, îi răspundea el. Cine-ar putea să ne vadă acum, la vremea asta? Vecinii dorm, iar tatăl tău s'a culcat de mult.

Ea însă se simțea înfrigurată de o nervozitate fără astâmpăr. Vrea să și slăpânească temerea, dar îi era peste putință s'o alunge, ca unui vinovat o muștrare crudă a conștiinței. Când ar afla-o tatăl ei!.. Tatăl ei, un bătrân rău, prejudețios și care socotea iubirea drept cea mai netolerată crimă omenească.

— N'ar fi bine să plecî? îi zise ea cu o tremurare de voce dulce și rugătoare. Vino mâine noapte, poate nu va fi așa lună.. Ce zici? n'ar fi bine să plecî?

El se uită în ochii ei. Nu răspunse, se lipi cu obrazul de sinu'i, se lipi cu atâta căldură, în cât ea simți o părere de rău mare că'i vorbise ast-fel, și'l sărută.

Dar de o dată tresări. Observase perdeaua ferestrei mișcându-se și dupe un colț apărând două ochi negrii, mari, strălucitori, ficși,—ochii tatălui său. Inleamni și se rezemă de umărul tînerului să nu cadă.

— Ce e? o întrebă el înfricoșat...

— Tata ne privește de la fereastră, atât putu să șoptească ea.

Fu o muțenie și o spaimă de nedescris. Amîndoi simțiră sîngele potopindu-se către creier cu o fierbere amețitoare.

În umbră, dupe colțul perdelei de la fereastră, ochii stați neclintiți. El, s'aștepta să audă pocnetul unui revolver și un glonț trîznindu-i fruntea. Ea, mai bine ar fi înghițit-o pămîntul de cât să mai intre în casă...

Ingrozitor!...

Subt șuruparea acestei spaime ce'i împietrise, văzură că perdeaua se mișcă din ce în ce mai mult. Apoi un miorlăit lung și subțire impunse tăcerea nopței. Fu o clipă de groază supremă. Dar dezmeticirea urmă repede și putură desluși că erau ochii unei pisici negre, care voia să escaladeze fereastra, găsind-o deschisă. Amîndoi scoaseră câte un suspin recriminator. Sîngele le ardea arterele cu un foc neobicinuit. Se jurară că se vor iubi în toată viața; că vor fugi departe să trăiască onești, singuri și fericiți; și altele. și altele...

A doua zi când se deșteptă tîrziu, ea, văzu pe tatăl său, în halat, bîndu-și cafeaua, cu pisica pe genuchi.

— Pisica asta ar trebui s'o dăm dracului!.. Azi noapte a sărit de cincî, șase ori pe fereastră. Nu m'a lăsat de loc să închid ochii!..

— Ce fel? ai dormit cu fereastra deschisă? întrebă tatăl său.

— Da... era prea cald... răspunse ea cu un accent stins.

Bătrînul zbîrci sprîncenile. adăogînd:

— Fetele mari nu trebuie să doarmă nici o dată cu ferestrele deschise.

— De-acum înainte.—se gîndi ea.—nu mai au nevoie să fie închise!..

Traian Demetrescu.

INDOEALA

Mi-e drag s'ascult când îmi vorbești,
De dulcea ta iubire,
Când viitorul prevestești
Cu-atâta fericire.

*

Dar de mă vezi că nu'ți răspund
Și mută 'ngălbenesc,
In graiu'mi lacrimi de pătrund,
Și nu pot să'ți vorbesc,

*

Subt a 'ndoelei aspră mână,
Cuvintele îmi mor...
Pe fericire mi-e stăpână,
Iar tu pe-al meu amor.

Anna Ciupagia.

REVISTA MILITARĂ 1)

ORGANISAȚIA GENERALĂ ȘI PUTEREA MILITARĂ A RUSIEI

Dupe războiul din 1877—1878, armata rusă s'a schimbat aproape în întregul ei; cea mai mare parte a progreselor realizate se datoresc împăratului Alexandru al III-lea, inițiativei inteligente și active a generalului Wannowski, ministru de război, și a generalului Obrutschew, șeful statului major general.

Petru cel Mare este adevăratul creator al armatei ruse. Decretul său din Noembrie 1699 impune cel d'ânteu o circumscripție regulată. În 1712, armata lui număra 210,000 soldați și 100,000 cazaci. Caterina a II-a crează corpul vânătorilor și organizează circumscripțiile teritoriale. Alexandru I-iu chiamă pentru întâia oară miliția națională (*opoltsenie*); compusă în 1812 din 320,000 oameni și 50,000 de cai. Dupe Campania Franței, generalul Araktschejen, înființează coloniile militare. Împăratul Nicolae le modifică, crează corpul dragonilor (1825) și organizează ministerul de război (1838).

În timpul războiului Crimeei, Rusia dispunea d'o armată regulată de 1,150,000 de soldați regulați și de 246,000 neregulați. În 1862, sub domnia lui Alexandru al II-lea,

(1) Sub acest titlu, ne propunem a trata de-acel 'nainte chestiuni militare, pentru singurul motiv, că printre cititorii noștri avem un mare număr de ofițeri, cărora credem a le face un serviciu, deschizând această rubrică. Mai mult chiar, rugăm pe acei domni ofițeri care ar voi să trateze chestiuni de specia itatea d'-or să se înscrie între colaboratorii acestei reviste, în care le păstrăm cu plăcere câte-va pagini de fie care număr, mai ales că ne având în țară de cât o singură revistă a armatei, și accia e foarte puțin răspândită

ministrul de război, generalul Miljutin, dă armatei o organizare, ce are de scop mai ales d'a forma o armată permanentă, tare și bine instruită. Evenimentele din 1870—1871 dovedesc că acest principiu e fără temeiu. Armata permanentă trebuie să încadreze națiunea armată. Serviciul obligatoriu este atunci admis.

Legea de la 1-iulie Ianuarie 1884 creiază o armată activă și o miliție, (opoltcenie) și stabilește principiul serviciului obligatoriu și personal (pentru Finlanda, legea din 18 Decembrie 1878) de la douăzeci la patru-zeci de ani. Durata serviciului în armata activă este de 15 ani pentru provinciile europene, și de 10 ani pentru trupele de marină și provinciile asiatice.

În infanterie și artilerie, soldajii fac cinci ani la cazarmă și 10 ani în rezervă. În cei din urmă cinci ani, trec în miliție. În cavalerie și în artileria călăreată, în trupe și în corpul de geniu, în provinciile Turkestanului și Siberiei, soldajii fac la corp șase ani și trec nouă ani în rezervă, înainte d'a fi încadrați în miliție. Cei din flotilă servesc șapte ani. Cazacii sunt recrutați prin dispoziții speciale. În fine, recrutarea este regională, durata serviciului în armata activă, pentru tinerii ce posedă certificate de studii, este redusă după oare care măsuri particulare; imperiul Europei este împărțit în 14 guvernăminte militare, împărțite în sub-diviziuni, sub-împărțite și acestea în altele.

Să vedem acum din ce se compune armata activă, rezerva și cea teritorială.

Armata activă cuprinde trupele tuturor armelor și ale diferitelor servicii. Ea trece sub formațiunile următoare: 1) trupele de campanie; 2) rezerva; 3) depoul; 4) trupele locale; 5) cazacii.

Trupele de campanie au:

I) *Infanteria*, care numără: 12 regimente de gardă, 16 regimente de grenadieri, 164 regimente de linie, 55 batalioane de vânători, din care 4 din gardă, 20 din linie, cele alte în formațiuni particulare în Caucazia, în Turkestan, în Siberia. Toate regimentele de infanterie au câte 4 batalioane fie care numărând 4 companii, plus o companie de fie care regiment, care nu intră în lupte. Regimentul numără, pe picior de răzbel, 79 ofițeri și 3,874 soldați. Batalionul de vânători poate avea în termen de mijloc 21 ofițeri și 960 soldați.

Infanteria prezintă, un total de 16,400 ofițeri și 896.000 soldați. Ea este armată cu pușca Bendan No. 2 model 71 și, se zice că, ar poseda oare care cantitate de încărcătoare Krimka.

II) *Cavaleria* cuprinde: 12 regimente de gardă și 3 escadroane de kazaci din Kuban, din Teseck și din Ural; 46 regimente de dragoni, 108 regimente de kazaci și 77 regimente sotnii de kazaci.

Garda formează, în timp de pace, două diviziuni; trei în timp de răzbel, care sunt:

Diviziunea cuirasierilor de gardă:

Cavaleri-garzi ai împărătesei.

Garzi ai corpurilor.

Regimentul de cuirasieri ai împăratului;

Regimentul de cuirasieri ai împărătesei;

O sotniă de kazaci de Ural.

1-a Diviziune :

Grenadiri cĂlĂri ;
 Ulani, husari ;
 Un regiment de cazaci.

2- Diviziune :

DragonĂ, ulanĂ, husari de Grodno.
 Un regiment de cazaci.

Fie care diviziune are 2 baterii cĂlĂri, și cele 14 divizii de linie au cĂte 3 regimente de dragoni și un regiment de cazaci, și fie care regiment are cĂte douĂ baterii.

Bateria are cĂte 6 tunuri.

Se intĂmplĂ foarte rar ca diferitele escadroane ale unui regiment sĂ fie toate grupate la un loc. Adesea micul stat major al unui regiment rĂmĂne singur, pe cĂnd cele șase escadroane ale lui sunt rĂspĂndite. Spre exemplu : In divizia a 3-a, regimentele 7, 8 și 9 de dragoni și regimentul 3 de cazaci sunt cu totul rĂspĂndite.

Cavaleria e armatĂ cu pușca zisĂ «a dragonilor» pușin mai scurtĂ ca aceia a infanteriei. Sabia este lungĂ, incovoiatĂ, cu mĂnerul simplu, și vĂrĂtĂ intr'o teacĂ de lemn atĂrnatĂ de-un colan, de care se acatĂ și baioneta. Cazacii au sulita, sabia de dragoni și carabina Berdan.

Rusia europeanĂ are aproape 15 milioane cai tineri, și, in proporțione cu populația, ea este, din acest punct de vedere, mult mai inzestratĂ ca cele-lalte țeri Europene. Pentru 1,000 de locuitori, are 235 cai.

III) *Artileria* este formatĂ, ca in toate armatele europene, din 3 sub-diviziuni : artileria pe jos, artileria cĂlare, artileria de fortĂrețe.

Artileria pe jos coprinde 3 brigade a gardei, 4 brigade de grenadiri și 41 brigade de linie. Toate sunt staționate in Europa și au cĂte șase baterii. Numerile 1 și 2 sunt armate cu bombe de cĂte 10^c,67. Bateriile 3 și 4 au bombe ușoare de cĂte 8^c,69 ca și numerile 5 și 6,—afarĂ de cele din brigadele 13, 19, 20, 21, 38 și 39, unde sunt inlocuite cu tunuri de munte, de cĂte 7^c,62.—Efectivul unei bĂterii este de 8 ofițeri, 221 soldați de trupĂ și 6 tunuri.

Artileria de rezervĂ, este formatĂ, in timp de pace, din 6 brigade de cĂte 6 baterii cu cĂte 4 tunuri. Ele constitue, in timp de mobilizare, 24 brigade din 4 baterii fie care, socotite in diviziile de rezervĂ.

Artileria cĂlare coprinde 5 baterii ale gardei, 23 de linie și 18 baterii de cazaci. Toate au cĂte 6 tunuri.—Artileria de fortĂrețe e formatĂ din 48 batalioane, plus cĂteva companii izolate.

Artileriștii poartĂ sabia dragonilor și revolver. Ghiulelele sunt sistem Krupp sau din fonderia naționalĂ «Obuchoff».

Arma geniului coprinde 29 batalioane, in care intrĂ și companiile de torpilorĂ, telegrafisții militari și 6 batalioane de pontonieri ; apoi, vin : trupele de rezervĂ, chemate a mĂri efectivul armatei și a implini diferite servicii speciale existĂnd chiar și in timpul de pace ; trupele de depoĂ, furnisĂnd armatei in campanie cele trebuincioase pentru ca efectivul sĂ rĂmĂie in complet, și trupele locale, asigurĂnd escorta prizonierilor, ocupațiunea unor posturi și fĂcĂnd oare care servicii staționale.

Opolțenia sau armata teritorialĂ, chematĂ pentru intĂia oarĂ sub Alexandru I-iu, a fost organizatĂ prin legea de la 1 Ianuarie 1884 și coprinzĂnd fie care din cele 3

chiasmă, 150 batalioane (drujine) și 24 sotnii, în totul 200,000: *Invalidul Rus* pretinde ca această țifră se poate urca până la 2 milioane.

În rezumat, calculele cele mai minuțioase permit a se stabili că armata de campanie ar număra între 980,000 și 1,040,000 de oameni. În timp de pace, Rusia posedă deci un contingent anual de 234,000 de soldați tineri pentru un buget de 83,232 ruble și o populație de 82,725,185 suflete în Europa.

În fine, dacă se pot crede documentele oficiale, ea ar putea pune pe picior de război:

Armata activă.	671,227 oameni.
Rezervă.	1,516,914
Opolcenie	2,090,000
Cazați	158,000
Total.	4,436,587

la care se poate adăoga 400,000 de cai și 3,876 tunuri pregătite.

THÉO-CRITT.

NUMELE TEU

Cu vântul sereii ce adie,
Imprăștiind concertul său,
Se'nnalță-o dulce melodie
În care-aud numele tău.

Și dimineața, dacă sînt
Chemată de-o iubire-adîncă
S'ascult al paserilor cînt,
Numele tău îl aud încă.

Iar cînd e cerul plin de stele
Privirea mea se pierde 'n sus,
Și vîd că numele-ți din ele
E ca din litere compus.

Și fie-aproape sau departe,
Îl vîd sau îl aud mereu:
Dar nu-l găsește în nici o parte
Înseris adînc ca'n pieptul meu.

Elisabeta M. Z. Ionescu.

MELANCOLIE

*O grea melancolie pe suflet mi se pune.
Vîd ziua cum se duce, cum soarele apune,
Cum stele dupe stele ce 'otunjesc și pier,
Cum toate de odihnă se pregatesc pe cer;
Sînt vîntul cum se stinge, vîd fluturii cum plîd,
Cum florile, sa doarma, petalele 'și apleacă;
Cum rîuri, pîreri oameni și toate cîte sînt
Se pregatesc să guste odihna pe pămînt;
Cum sus și jos aceiași suprema mulțumire
Acoperă și-adoarme nemărginita fire;
Iar noaptea, ca o strîaja în spațiul enorm
Din toți, numai pe mine m'oprește să adorm!*

Elisabeta M. Z. Ionescu.

POSITIA SUB-OFCERILOR DE ADMINISTRATIE

Posițiunea sub-oficerilor de administrație în armată, este una din acele chestiuni care merită a fi rezolvate cât mai curând.

Ei nu au nici un viitor asigurat, și, la vreme de bătrânețe, sunt amenințați a rămâne pe drumuri, fără sprijin.

Funcționarii civili, din ori-ce ramură, găsesc, dupe împlinirea unui termen hotărît de serviciu, mângâerea că li s-a da o mică pensie ca resplată a muncii aduse în serviciul țerei.

Sub-oficerii de administrație sunt lipsiți și de acest mic ajutor.

Avem în armată mulți din ieși care au un serviciu de 15—20 ani și prin urmare, și vârsta de 35—40 ani.

La art. 72 din legea recrutării din 1882, s-a prevede că sub-oficerilor, dupe un serviciu de 12 ani împliniți în gradul de sergent, li se va da o medalie de argint. (Nu se specifică dacă va fi medalia Virtutea Militară sau Serviciul Credincios), și o pensie de 500 lei anual.

Până la 1886, se credea că de această pensie se pot bucura și sub-oficerii de administrație, de oare ce legiuitorul n'a făcut distincțiune între dâșii și cei de la front; dar, prin circulara No. 11,666 din 1886, «Monitorul Oastei» No. 25, s'a hotărît ca această pensie și Virtutea Militară, să se dea numai sub-oficerilor de front iar celor de administrație, care, zice circulara, «găsesc destule avantaje prin diferite prime ce li se acordă prin regulamentele în vigoare», să nu li se dea alt de cât medalia Serviciu Credincios cl. 2.

Se știe că sub-oficerii de administrație, n'au absolut nici un alt avantaj, de cât solda lor, cu care abea pot, cu greutate, să se întrețină. Dupe art. 68 din legea de recrutare, reangajerile sub-oficerilor nu se mai pot face de cât numai până la vârsta de 45 ani și la această obligațiune sunt supuși și sub-oficerii de administrație.

Ei bine, unii din ieși împlinesc această vârstă în curând și, atunci, ce se vor face? Să se mai reangajeze, nu pot, fiind opriți de art. 68, iar pensia de 500 lei nu li se da, neînvoind această circulară 11,666.

Circulara de mai sus ar trebui modificată, admițându-se ca pensia de 500 lei anual să se dea și sub-oficerilor de administrație, căci nu credem că, prin art. 72 din legea de recrutare, legiuitorul s'a avut ideia d'a stabili vre-o distincțiune între sub-oficerul de front și cel de administrație, și, mai cu seamă, acești din urmă nu au prime, nici alte avantaje. Nici un motiv nu este care să îndrepățiască o asemenea deosebire.

Să nu se crează, apoi, că sub-oficerii de administrație au serviciu mai ușoare, prin faptul că sunt întrebuințați în biurouri, pe când cei de front sunt mai îngreuiati prin îndatoririle lor de instructori. Fie-care din noi știe că sergenții de prin corpuri preferă a fi la front de cât furieri în cancelarii; de aci provine încă și greutatea unei bune recrutări de sub-oficeri de administrație.

Maî aû un alt desavantagiû sub-oficerii de care ne ocupăm : pe când cei de la front, în tot timpul serviciului, urmează cursurile scoalei regimentare, ținându-se în curent, cu cunoștințele ce se predau în scoalele civile, — ceia ce le este spre ajutor când se presintă la examenul pentru scoala divisionară, — cei de administrație nu aû facultatea de a urma nici o școală în care să se poată prepara, isolați fiind, câte 3—4 la intendente, și, în număr maî mic, la alte servicii.

Venind la chestiunea medaliilor, ar fi drept ca medalia «Virtutea Militară» să se acorde și sub-oficerilor de administrație care aû un serviciu de 12 ani împliniți în gradul de sergent, căci, nici aici, nu se vede vr'un motiv care să justifice o deosebire. Oare serviciul nu se face cu aceeași credință de sub-oficerul de administrație, ca și de cel de front? sau cel de administrație, nu poate avea aceleași însușiri *militare* ca și cel de front?

Corpul sub-oficerilor de administrație este destul de mic, și dacî li s'ar acorda și lor pensia de 500 lei anual, precum sî dă și celor de front, împovărarea nu ar fi prea însemnată pentru buget. și, în schimb, armata ar putea recruta sub-oficerii de administrație maî buni, căci s'ar găsi mulți care să rămână în acele funcțiuni, știind că li se asigură viitorul prin pensia ce li se va da.

Sub-locot. Constantin P. Samurianu.

UNA-ALTA

Voltaire avea un frate, care era pe-atât de aprins în discuțiile lui theologice, pe cât poetul era între-acelea ale Parnasului, și pentru acest cuvânt, tatăl lor zicea :

— Am doi fii, și amândoi sunt nebuni : unul în proză și altul în versuri.

* * *

Un descendinte a lui Moise susținea într'o zi că numai ovreii, prin diferitele ramuri ale comerțului, susțin țara Românească.

— Da, îi răspunse un român, voi susțineți țara Românească, dupe cum un ștreang ar susține gâtul unui spânzurat.

* * *

Un ovreiu escroc fu chemat înaintea justiției.

— N'ai să maî spuî nimic ? îl întrebă prezidentul.

— Nimic !

— Tribunalul te condamnă la 2 ani închisoare.

— Un cuvânt, d-le prezident.

— Spune.

— Vê rog să-mî faceți oare care *rabat*, e a șaptea oară când mă condamnăți.

* * *

Un individ se prezintă unui șef de tâlhari, spre a-l primi în banda lui.

— Unde-ai slujit până acum ? il întrebă tartorul.

— Un an la parchet și doi ani la poliție !

— Bun ! Ești primit, și încă cu drept de vechime.

* * *

Un servitor, intrase de curând la un filosof care împărțasea unul din principiile lui Zenon, cum că fie care om e supus unui destin neînlăturabil.

Servitorul prinzând de veste că stăpânul său era cel mai mare susținător al acestui principiu, îi fură într-o zi mai multe scule prețioase. Filosoful îl prinse, și-l întrebă :

— De ce 'mi-ai furat, măi, lucrurile ?

— Așa 'mi-a fost destinul !

Atunci filosoful îi dete o bătaie muscălească.

— De ce m'ai bătut, d-le ? întrebă, la rânduul său, servitorul.

— Așa ți-a fost destinul ! răspuse partizanul filosofiei lui Zenon.

Zetta.

RELATIUNILE ROMANIEI CU RUSIA

— STUDIU ISTORIC —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe la finele secolului al patru-spre-zecelea, se ivește atâtia oară tendința patriarhiei de Constantinopol d'a-și întinde jurisdicțiunea sa asupra domniatelor române. În Moldavia se îndeplinise vacanțele, ce avură loc, în scaunle episcopale ale țerei, dupe vechiul său us. Încă mai dinainte, cu primirea domnilor și a boerilor, patriarhia trimesese în Muntenia doi mitropoliți : unul pentru Valachia-mare, altul pentru Valachia-mică. Tot așa voia să facă și în Moldavia.

Ensê aci nu fu primit mitropolitul, trimes de patriarhie. Aceasta escomunică întreaga țară, care continua a se administra bisericește dupe uzul vechi, de mitropolii și episcopii săi, recunoseți de biserica de Ochrida. A intervenit curtea imperială bizantină, și, pe căi amicale, a liniștit afacerea, forțând pe patriarhie a nu se amesteca în afacerile interioare ale bisericii Moldaviei, a nu trimete acolo mitropolii săi, ci a recunoaște pre ai țerei, și a se pune în relațiune bisericească cu dênșii, iar pre domnul țerei, *Alexandru cel bun*, l'a înduplecat a se pune în relațiuni bisericești cu patriarhia, care este centrul a toată orthodoxia. De aci se încep relațiunile noastre bisericești cu patriarhia de Constantinopol. Ele nu aũ fost regulamentate prin nici un canon bisericesc, sau lege politică, ci aũ fost tot-d'a-una relațiuni amicale, de bună voe, niște legături morale cu centrul orthodoxiei. Această stare de lucruri nu a durat mult. Dupe sinodul de la Florența, unde patriarhul și imperatorul din Constantinopol s'aũ unit cu biserica Romei, în desavantagiul orthodoxiei, Biserica Română din amândouă țerile (Valachia și Moldavia) iarăși a curmat legăturile, abia strinse, cu patriarhia de Constantinopol, și s'a lipit iarăși de biserica din Ochrida, cu care din nou s'a pus în comunicație, ca una ce era într-un loc pacinic și retras de tulburările politice, și cu care avea simpatii tradiționale. Această stare

de lucruri a continuat până la finele secolului al șase-spre-zecilea. *Patriarchia de Constantinopol*, fiind căzută sub dominațiunea turcească, a început a căuta sprijin material, moral și politic la statele orthodoxe, la *Rusia* și *România*. S'au început vizitele prin țările Române—Muntenia și Moldavia—precum și colecte bănești prin țară, pentru susținerea patriarchiei, care era în ultimul pericol. Cea d'ântâiu vizită patriarhală în Muntenia a fost primită cu răceală, în Moldavia însă a fost primită cu toată simpatia, și s'a dat patriarhului *Jeremia* cea mai largă ospitalitate, și ajutoruri materiale. Biserica din Ochrida, căzând sub jugul turcesc, prin aceea a căzut și bisericăște sub patriarhia de Constantinopol. Iar prin aceasta, bisericile din țările Române, din nou, din buna lor voie, și dupe *rugămintea* patriarchiei, s'au pus în relațiuni spirituale cu dânsa, păstrându-și autocefalia lor internă.

În puterea acestor relațiuni amicale și de amodoxie, domnii și boerii, precum și clerul român, respectau pe patriarh, primeau cu bucurie povățuirile lor în materii dogmatice, morale și disciplinare, cari serveau spre edificarea națiunii. Domnii noștri, cu influența lor politică la Înalta Poartă, protegeau pe patriarh și afacerile bisericăi orthodoxe,—îi ajutau cu mijloace materiale la plata nenumăratelor lor datorii. Un patriarh, persecutat de cămătarii turci, armeni și jidani, în cât nu mai putea trăi în Constantinopol, a venit la ajutorul țărilor române, și, tânguindu-se lui Vasiliu Lupu, despre trista sa pozițiune, a scos din buzunar un ștreang, și, arătându-l domnitorului, i-a zis: «*Spânzură-mă, Măria Ta, un domnitor creștin, de cât mă vor spânzura păgânii*»! Domnitorul se umili de această pozițiune desperată, și-i dădu o sumă mare de bani. Mulți patriarhi, detronați de sultani și viziri, găseau adăpost în țările române, până se puteau reabilita, sau până la moartea lor. Aci, chiar în retragerea lor, erau stimați de toți, și priviți ca martiri pentru cauza bisericăi orthodoxe, persecutați de necredincioși. Stima mergea până acolo, că-i poșteau să preșadă divanurile țerei, alături cu domnitorii noștri.

Nu numai patriarhul de Constantinopol, dar și cei de la Alexandria, Antiochia, Ierusalim, ba și monahii de la diferite mănăstiri din orient, în secolii ai 16, 17, 18 umblau prin principatele române, implorând mila și ajutorul domnilor, boerilor, clerului și poporului. Între alte ajutoare, mila românească a mers până acolo, că a început să dea în administrația acestor monahi din orientul orthodox chiar mănăstirile române cu averile lor, crezând, că ei, ca oameni sfinți, vor administra așa de bine acele mănăstiri, că, dupe ce le-ar ține bine și în toată regula, mai bine de cât monahii români, vor produce și un excedent de venituri, pe care să-l trimiță, ca milă, mănăstirilor respective ale lor din orientul orthodox cel nenorocit.

Însă, dupe ce patriarhii s'au pus bine cu Turcii, au vrut să introducă în biserică orthodoxă o dominațiune absolută.

Au desființat bisericile autocefale din Bulgaria și Serbia, au zdrobit independența patriarhiilor din Alexandria, Antiochia, Ierusalim, reducându-le la rolul de mitropolii, supuse jurisdicțiunii lor. S'au încercat a face nu o dată așa și cu biserică română. Însă aci statele române, precum și-au păstrat autonomia politică, tot așa au știut să-și apere și autocefalia bisericăască prin puterile lor proprii de ori-ce încercări arbitrare ale patriarchiei, precum: numirea mitropoliților și episcopilor, administrația și legislația internă a bisericăi. Nu o dată s'au ținut sinoade și adunări naționale, și s'au făcut protesturi energice contra a ori-ce încercări de încălecăre și nesocotită a drepturilor autocefale bisericăști. Aceste încălcări ale patriarchiei în drepturile noas-

tre autocefale datează mai ales din timpul domniei fanarioților. Istoricul luptelor noastre cu monachii fanarioți este o dramă plină de durere sufletească pentru orî-ce inimă creștinească : Pe de o parte prin simplitatea, devotamentul religios până la abnegațiune, credulitatea, durerea pentru suferințele confrăților din orient, sacrificiile enorme în favoarea lor, pe de alta,—prin ingratitudea, dorința de apăsare, de dominare, de absolutism și de interes propriu, particular, cu un cuvînt—exploatarea unei națiuni de milioane de credincioși, nu pentru folosul ei moral, religios și material, ci pentru alte interese străine și chiar opuse acestei națiuni. Cu domnia fanarioților s'aუ impuțernicit egumenii greci, ce erau pe la mănăstirile române. Favorizați de domnia fanarioți și de influența politică a patriarhiei, ei se făcuse stăpâni pe o mare parte din teritoriul României, cu drepturile mănăstirilor române. Ei alungase pe monachii români, și-i înlocuise cu familiile lor, ce le aduceau din orient, când intrau în egumenate ; lăsase chiar edificiile ctitorești în dărâmare deplină. Adunau banii veniturilor pentru dînsii și pentru membrii familiei lor.

Dupe ce se înavuțeau în destul, egumenii se întorceau în orient, unde își agoniseau diregătorii mari bisericești ; iar rudele lor deveneau bancheri în Constantinopol și prin alte orașe mari din orient. Uhiu cu bahii românești își trimeteau rudele la învățătură în scoalele Europei, și apoi din ei ajungeau demnitari mari în Turcia. Dar pentru România n'aუ făcut nimic bun acești monachii fanarioți : nici o scoală pentru cultura clerului și a poporului, nici un spital pentru bolnavi, nici un bărbat român cult, format prin inițiativă și banii ce aveau la dispoziția lor, nici o carte română pentru cultura limbei, nici o instituție de bine-facere ; ba încă aუ lăsat în părăsire și pre acele testamentare ctitorești. În loc de bune ne-aუ lăsat numai rele : corupția moravurilor, impuținarea simțului religios în cler și popor, *simonia* (cumpărarea cu bani a celor sfinte), jaf în cler și popor, în cât se revoltă conștiința, citind în scriitorii români de la începutul secolului acestuia despre corupția clerului fanariot, adus aci de domnia fanarioți, și protegeat de ei și de patriarhia de Constantinopol. În acele timpuri, de tristă memorie, patriarhia, bazată pe domnia fanarioți, făcea felurite încălcări în sfera autocefaliei noastre bisericești, de exemplu, domnia puneau biruri grele pe țară, cari sărăceau pe locuitorii de tot ; se făcea murmură mare, se revolta poporul, se făceau adunări mari de boiări și cler, se făceau chrisoave așa numite *sobornicești*, pentru desființarea acelor biruri, se legaу cu mari blestемuri de către mitropoliți și episcopi, se citeau prin biserici și se proclamaу anatheme îngrozitoare contra celor ce ar mai îndrăzni a le introduce. Domnia fanarioți așteptau până se liniștea poporul, apoi se adresaу la patriarhie și dobândeau deslegarea anathemei, pusă de Biserica Română. Alte dăți, mitropoliții țerei, în puterea dreptului canonic, opreau unele căsătorii, între rudele de aproape. Cei interesați alergau la patriarhie, și isbuteau ași scoate de acolo invoircu înjosirea demnității ierarhiei Române. Un folos ênsê, de și negativ, aу avut Români de la monachii fanarioți și de la amestecul lor în afacerile noastre bisericești :—convingerea, că Români nu trebuie să aștepte pentru țara lor nimic bun de la monachii străini, căci acești străini, de și ar fi început cu vre-un bine, tot-d'una aу finit-o cu rău pentru țara noastră. Români trebuie să-și facă bine lor și națiunii lor—ei însiși prin propriile lor puteri, și pe tărêmul bisericesc—prin propriile puteri ale bisericeii naționale. Numai în ei și în Dumnezeu să conteze, și nimic bun

să nu aștepte de aiurea, ci mai vârtos să stea în pozițiune de apărare din toate părțile.

Așa și fac acum de mult timp Români. De la 1821 datează epoca renașterii noastre naționale, politice și bisericești; atunci s'au depărtat din țara noastră cu domni fanarioți și clerul fanariot. Biserica noastră este biserica orthodoxă Română a unu regat liber și independent... Patriarhia de Constantinopol n'a încetat, din timp în timp, a manifesta, sub diferite forme, părerea sa de rău, că n'a putut cuceri și supune această Biserică a națiunii române, puternică prin credință. Patriarhia a desaprobat toate mișcările noastre de renaștere națională, și le-a combătut cu toate armele, de cari a crezut că poate dispune. Pentru mișcarea noastră națională de la 1848 patriarhia a destituit și argosit pe mitropolitul Neofit, pentru că s'a pus în fruntea națiunii în acea mișcare.

Țara era turburată și îngrijită de existența sa politică, și de aceea faptul a fost trecut cu vederea, și considerat numai ca un expedient în luptele politice interne și externe. Când s'a început mișcarea unionistă în România, patriarhia a crezut că poate amenința pe mitropoliții români cu excomunicare, dacă vor adera și ei la unire, și vor coopera pentru realizarea ei. Mitropoliții însă, ca și în trecut, au continuat a coopera la realizarea acestui mare act național. Sub domnitorul Cuza s'au luat mănăstirile țerei din mâna călugărilor fanarioți, act, prin care s'a șters ultima rămășiță a dominațiunii fanariotice, și s'a desrobit și redat țerei partea înstrăinată din moșiile și veniturile române, spre a se întrebuința numai spre dezvoltarea și cultura națională. Patriarhia a dat alarmă în toată lumea, a părut, și nu încetează a se plânge pe la toate puterile, contra unei inchipuite, nedreptăți, ce i-ar fi făcut România; dar în realitate pentru un mare bine, făcut României. Când, sub același domn, între alte legi pentru organizarea țerei, s'au făcut și câte-va legi, privitoare la Biserica Română, aceste legi în adevăr n'au găsit echo în inimile Românilor, și s'au impus de guvernul domnitorului, ca niște expediente politice, cum s'a explicat lucrul pe urmă. În țară însă se murmură pentru dânsule. Patriarhia a protestat contra lor la domnitor; însă protestul său a fost respins.

Guvernul domnitorului a răspuns patriarhului, combătând amestecul lui în afacerile interne ale țerei și bisericei române. Sub domnitorul Carol I legea organică bisericească făcută sub domnitorul Cuza, și care lege deșteptase mare nemulțumire în țară, s'a prefăcut puindu-i-se ca bază canoanele bisericești și uzurile tradiționale ale țerei, ceea ce a mulțumit toate spiritele în țară (1)...

Când vom vorbi despre elementul *cultural*, curentul grec în limba și literatura Română în termeni foarte scurți, vom vedea, că greccitatea pentru Români n'a fost așa de fatală dupe cum s'a expus până acum. Din contra, vom vedea, că greccitatea a

(1) Melchisedec Stefanescu, epis op de Roman "Act sinolat expunând autocefalia bisericei orthodoxe Române și relațiunile ei cu patriarhia de Constantinopol" București 1882, pag. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16. Această carte a fost compusă de P. S. Melchisedec, episcop de Român, erudit membru al Academiei Române, în an. 1882, când era o mare ceartă între biserică Română cu patriarhia din Constantinopol, și de aceea grecii sunt așa de aspru taxați aci. În urmă însă, la an. 1885, Zakim al IV, patriarh de Constantinopol, acum decedat, a recunoscut *autocefalia*, adică independența, bisericei române. Grecii nu s'au portat toemai așa de rău, după cum se expune aci. Asupra destituirii mitropolitului Neofit la 1848, a-upră secularizării averilor mănăstirești și legii bisericești din timpul domnitorului Cuza există alte păreri (chiar autorul ei) aci, cum are cu totul alte păreri, ca acele, pe cari le-a avut înainte . . .

contribuit în multe privințe la desvoltarea intelectuală a Românilor, introducându-se în același timp grecoitatea și în Rusia, anume în Mosqua, cu bine-cuvântarea și chiar colaborarea celebrilor patriarhă ai Ierusalimului : *Dositheu* și *Chrysanth*, sub frații *Ioanniciu* și *Sofroniu Lichudi*, toți patru trăitori mai mult timp prin Muntenia și Moldavia, precum și mulți alții, dupe cum s'a făcut cunoscut nu de mult, în urma cercetărilor mai ales ale d-lui Constantin *Erbiceanu*, actual distins profesor la facultatea teologică din București, atât de interesante și mult lăudate de d. A. D. *Xenopol*, distins profesor la facultatea de litere din Iași, și de cunoscutul nostru critic d. *Gion*, în ziarul «*Românul*», pe an. 1885—1886, și cari cercetări încă apar la lumină, prin concursul Academiei Române și ministerului instrucțiunii al României, prezentând un thesaur pentru toți acei cari să ocupă cu știința în genere, și cu istoria și literatura în special..

George P. Samurianu.

MIRON COSTIN

SCHIȚA

asupra timpului, vieții și operilor sale

POEMUL POLON

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Miron Costin, dupe căderea lui Duca-Vodă, se duse împreună cu acesta în Polonia, unde stătu până la mazilirea lui Dumitrașcu Cantacuzino. În acest timp trebuie să fi scris el poema în limba poloneză intitulată : »Despre Poporul Moldovii și al Țerei Rumânești.« (1) Poema e dedicată regelui Poloniei, Ioan III, pe care îl numește »*stăpânul mieu mult grațios și bine făcător*« și cuprinde trei cânturi.

La început e un fel de introducere în care face laude regelui, laude poporului polon; în aceasta e o listă de autori consultați, la sfârșitul căreia e pus Gr. Urechi, »*care a învățat literatura în școlile polone.*« (2)

Cântul I vorbește despre colonizarea lui Traian. Este aproape versificarea scrierii despre descălecatul d'întăiu. Să nu uit a observa : »*alesul poporului Traian.*« Se știe că Traian n'a fost ales de popor, ci luat de Nerva ca coleg și urmaș. Apoi spune că venind Traian asupra lui Decebal, acesta »*eși trecu călăreții peste Dunare*« dete Romanilor în *Misia* o »*bătălie înverșunată și fu biruit.*« Și în prima ca și în a doua expediție, Traian nu s'a luptat cu Daci în Moesia, ci în țara lor.

În cântul II vorbește despre luptele colonilor lui Traian cu barbarii.

În al III povestește legenda fundării statului muntenesc și a celui moldovenesc.

Valoare istorică această scriere n'are.

(1) „Opisanie Ziemi Moldawskiej i Multan-kiej przez Mirona Costyna, wielkiego logofeta ziemi Meldawskiej.» Necunoscând limba poloneză, m'am slujit de traducerea din cronicile d-lui Cogălniceanu Tom. III pag. 488—524.

(2) E de înemnat a est detaliu. El arată cât de mult vrea Costin ca opera să aibă autoritate în Polonia și, mai ales să placă celui căruia era dedicată.

Valoare stilistică, de vreme ce e scrisă în polonește, nu poate avea pentru noi; sunt cugetări adânci, (3) comparațiuni poetice, (4) descrițiuni pline de farmec (5). Pe lângă acestea însă se ved o sumă de lingușiri la adresa regelui (6). Apoi, mai ales sunt multe fraze în cari se arată disperat de starea țării. Așa, spre pildă, zice: »O! D-zeule! cine oare va renaște acele timpuri? *mai este oare vre-o speranță că nu vom pieri chiar cu totul?* » (7) în alt loc: »De la Negru-vodă până acum ei (Munteni) numără aproape patru sute de ani pe când durata Moldovii are abia trei sute opt-zeci, și *pare-se că a și ajuns deja la anii săi cei de pe urmă.*» (8)

Gheorghe Adamescu.

CORSETUL

Corsetul e un instrument de tortură, pe care îl poartă femeile sub cuvânt de a-și susține talia și pieptul; dar fără de care ar putea să trăiască foarte bine, dacă n'ar fi moda să-l poarte.

Sunt secole, de când medicii, igienisti și chiar literații, au început procesul corsetului, pentru că sunt secole de când cea mai frumoasă jumătate a genului omenesc, în loc de-a lăsa în voia ei frumusețea naturală, a început să poarte aceste mașini tari, făcute din oțel și oase de balenă, ce schimbă formele, pe care femeile cred că le înfrumusețează. Dar, adevărul nu strică, or cât de mult s'ar repeta:

Corsetul tare și prea strâns supără respirația, apăsând pieptul, împedînd funcționarea părților inferioare ale plămânilor și lăsându-i să lucreze numai către vîrfurile lor: aceasta predispune la *astm* și chiar la *ftizie*, sau dacă aceste boale există deja, le agravează și mai mult.

Corsetul oprește funcționarea *inimei*, dă naștere la palpitații și poate duce chiar la hipertrofia acestui organ.

El *îngreuiază digestia*, apărînd și dislocînd organele digestive, stomachul și ficatul: din această cauză multe doamne, când nu mănîncă acasă, se supun unui regim alimentar foarte ușure, ceia ce nu le împedică d'a fi roșii și de-a le veni rău dupe masă, când ar trebui să lase oare care loc stomachului, ce nu știe încotro să se miște de strâns cum este.

Corsetul apasă pîntecele așa de mult, în cât îl lipește de intestine, producînd acele chiorăituri ce se observă rar la bărbați și foarte des la femei.

Acest aparat *împedică mișcările naturale* și predispune la mișcări stîngace și neplăcute.

La fete, oprește dezvoltarea tuturilor părților pe care apasă, așa că formele devenind cu totul artificiale, sunt atrofiate și nu mai pot funcționa dupe cum le-a destinat natura.

(3) Cânt. II pag. 503.—Cânt III pag. 519.—Cânt. II pag. 501.

(4) Inceputul cântului II pag 501.—Cânt. III pag. 515.

(5) Cânt. III pag 51'.

(6) Introducere pag. 489.

(7) Că t. I pag. 497.

(8) Că.t III pag. 517.

Până la vârsta pubertății, și chiar în primul an al acestei vârste, nu e trebuință de nici un corset: spre a preveni îngroșarea taliei, cel mai bun mijloc este d'a supraveghia atitudinile fetei, când lucrează, când stă la masă, când umblă, etc. Această supraveghiere e mult mai nemerită de cât o mașină, or cât de bine ar fi ea construită.

Mai târziu, dezvoltarea prea mare a formelor, aduce adesea trebuința corsetului. Dar atunci trebuie întrebuitat la timpul lui: câtă să fie luat numai ca aparat de susținere, să se suprimo cu desăvârșire partea ce coboară mai jos de pânțele; bale-nele și fiarele, ce ajung până la subțiori, să se aleagă din acelea ce nu apasă, așa ca să fie tot-d'a-una moi și slabe, ca să poată funcționa în voie toate organele.

Dacă corsetul ar fi adus într'o ast-fel de stare nevătămătoare, până și adversarii lui cei mai aprigi i-ar recunoaște folosul.

Cu toate astea, sunt cazuri când se poate purta fiare, șurupuri, încheietori și chiar legături tari: atunci când talia tinde a se diforma cu totul, sau când e deja diformată. Dar, în acel caz e vorba de o *boală*, și aparatul se numește *corset ortopedic*: se face dupe măsură, cu cea mai mare îngrijire, și numai dupe arătările doctorului, care singur poate judeca de înclinarea ce trebuie să se dea coloanei vertebrale, spre a și relua pozițiunea ei naturală.

(*Dictionnaire de La Santé*).

PESTERILE DE LA BISTRITA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pe când Domnul României, Neagoe Basarab, fondă mănăstirea Cârtea de Argeș, cel mai fromos monument ce face gloria strămoșilor noștri, fratele său Barbu Craiovescu, ban al Olteniei, edificase la 1498 mănăstirea Bistrița la poalele muntelui Aruota din districtul Vâlcea. Spiritul religios ce domina pe acest ban, îl făcu să cumpere moaștele sântului Gregorie decapolitul și le aduse în această mănăstire.

Construcția nu tocmai solidă a mănăstirei și timpul, destructorul operilor omenești, contribuiri a face ca, pe la jumătatea secolului nostru, acea mănăstire se fie aproape o ruină.—Pozițiunea sa cea încântătoare determină pe principele Barbu Știrbei să reedifice în anul 1855 mănăstirea construindu-și acolo și palatul său de vară.

Astăzi mănăstirea Bistrița prezintă un aspect modern, diferind foarte puțin de celelalte mănăstiri în aranjamentul construcțiilor sale: iar palatul princiar este transformat într'o simplă cazarmă.

Pozițiunea însă a acestei mănăstiri este una dintre cele mai încântătoare ale țerei noastre.—Munții cei înalți, cu aerul lor curat, vin a se termina repede la spatele mănăstirei, întinzindu-și spre dreapta un braț de plaiuri acoperite cu păduri și cu castani, iară către stânga niște coline locuite și cultivabile.—Pe lângă zidurile mănăstirei trece riulețul Bistrița, care i-a împrumutat numele său.

Acest riū deschide printre munți o vale strâmtă și adâncă, pe care vizitatorul mergând, este impresionat de neregulatele sale cotituri și de mo-

notonul sgomot ce îl face apa căzând în cascade cu înălțimi de câte 4-5 metri.—Punți de lemn înlesnesc trecerea acestor cascade.—Escursiuni pe valea Bistriței nu se pot face de cât de pietoni: caii și alte animale de povară nu pot trece peste punțile cascadei.

* * *

Pe malul stâng al râului se observă, ca și cum ar fi în o scobitură a muntelui, o mică căsuță de zid acoperită cu șită.—În zadar ochiul caută a descoperi vre-un drum la ea;—de oare-ce este situată la gura unei peșteri, a careia intrare este în o alta parte.

Îndata ce trece cine-va afară din curtea mănăstirei, observă o mică potecă ce trece ca un brâu pe la jumătatea muntelui.—Urmând acea potecă îngustă, ajunge, dupe vre-o 20 minute, la o scară de lemn de o construcțiune semi-primitivă cu un mic parapet improvizat din lemne necioplite, menit a ajuta pe vizitatori să nu își peardă echilibrul privind în stângă un înalt zid natural, iar în dreapta o îngrozitoare vale în fundul căreia șerpuște cristalina apă a Bistriței.

Coborînd treptele acestei scări, de o dată, lângă ultima treaptă ca la vre-o 2 m. în stînga, se află o ușă învelită în fer (1) și ale carei-a dimensiuni sunt cam 1 m. 20 înălțime și 80-85 c. m. lațimea.—Deschizînd această ușă, vizitatorului îi se prezintă o boltă naturală, neregulată și întunecoasă.—Strebătînd, cu luminărea în mână, această boltă, până pe la jumătate e mai joasă ca înălțimea unui om, înainte însă e mai înaltă și mai spațioasă.—Dupe o distanță cam de 35 pași de la gura peșterei, în dreapta se vede o scobitură în piatră și un perete natural o desparte de boltă (Aici monahii, în timpul resboaelor cu Turcii, aduceau relicvele St. Gregorie și odoarele din biserică și se adăposteau în lăuntru peșterei împreună cu locuitorii sate-lor vecine.)

La câți-va pași înainte, lumina solară începe a se ivi printre bucățile de stînci rupte și căzute neregulat și printre crăpăturile celor ce se mai susțin încă —Niște trepte în peatră, mărginite către prăpastie printr-un zid de cărămidă, sersesc pentru coborîre.—De la baza acestor trepte, se vede gura principală a peșterei.—Aici este construită o biserică pe stînga; iar pe dreapta se vîd ruinele chiliilor unor calugări ce au locuit odinioară în peșteră.—Înainte altarului bisericei, în partea din afară, este căsuța despre care am vorbit că se vede de pe matca râului.—Locul unde se află aceste construcții, este o boltă spațioasă cu o înălțime de vre-o 12 metri, lumina în ea este aceia a zilei.—Pe tavanul boltei se vîd mici forme de stalactite.—Cauza de nu s'au format stalactitele mari (ca la Polovraci) poate e că tavanul se surpa des, dupe cum probează stîncile căzute în neregulă.—Ma-

(1) Până în anul 1884 această ușă se închidea cu o cheie pe care păstrînd-o calugării mănăstirii Bistrița, când cine va vroea să viziteze peștera trebuia să se adreseze lor.—Un calugă, însoția pe vizitatori, carii la rîndul lor trebuiau să îl recompenseze bănesce.

Câți-va sergenți (Elevi ai școlii de la Bistrița) vroind a vizita peștera și gîsind ușa încueata o forțar m și de atunci vizitatorii peșterei sunt scutiți de taxa clericală.

lul e de tot vertical și înalt, în cât e cu neputință de a urcă sau coborâ pe el.—Înălțimea gurei de la apa Bistriței e la vre-o 35 metri.

Privind din această boltă către interiorul peșterei, se ved două bolte mai mici, aproape egale și întunecoase; cea din dreapta se înfundă de odată; iar cea din stânga se continuă, și dupe vre-o 20 pași presintă alte 4 bolte și mai mici, trei aproape egale, iar cea din dreapta ceva mai mică. Aceste din urmă se înfundă; iar cele-l-alte trei, comunicând între ele, formează una mai spațioasă, care conduce în interiorul peșterei.—Dupe vre-o câte-va cotituri neregulate, se vede o boltă largă și înaltă și pe tavanul ei stau acățați mulțime de lilieci, cari, zarind lumina, încep a sbură prin peșteră.—În fund bolta se strîmptează și, dupe o cotitură, se vede o mică bisericuță săpată în peatra muntelui, pereții zugraviți cu sfinți, altarul despartit de restul bisericei printr'un zid natural.—În această biserică (afară de altar) ar putea încăpea cam la 30 persoane.

La eșirea din această biserică, urmând lângă peretele din dreapta, se vede o altă deschizătură și, dupe o cotitură, lasă a se vedea o fâșie de lumină solară și o comunicațiune largă d'asupra și mai la dreapta celei deschise până aci.—Din această comunicațiune se desparte un ram la stîngă și la înfundatura lui este un mic lac (cu o suprafață de vre-o 3 m. p. și adâncime de 50 c. m.) plin cu apă.—Drumul până la lac e urcând, având până la un loc trepte săpate și de aici petruit ca o șosea; probă ca apa lacului servea la trebuințele oamenilor ce locuiau în peșteră.—O altă probă că peștera a fost locuită, e că pereții par înegriți de fum.—Aceasta sau din cauza focurilor ce se aprindeau în ea sau că a fost arsă inadins (ca pînățile) pentru a se înlătură întru cât-va umezeala.

Venind îndărăt pe drumul de la lac și continuând comunicația în direcția luminei, îndată se ved: în față, biserica de la gura peșterei, și în dreapta treptele ce au servit pentru scoborirea în peșteră.—Aceasta este peștera principală, numită de locuitorii peștera sfintului Gregorie.—În interiorul ei tăcerea este întreruptă numai de șgomotul particular ce îl fac picăturile de apă, căzând din pereții și tavanul peșterei și chițiturile rari ale liliecilor.

Înainte, pe valea Bistriței, la vre-o 800 pași de la gura acestei peșteri, se vede intrarea unei alteia. — Această nu pare a fi fost vre-o dată locuită.—Urcând panta ce se întinde până la gura acestei peșteri, vizitatorul, pentru a intra în interiorul, ei coborâ o adâncime de vre-o 20 de pași în pantă repede, spre a se afla apoi în mijlocul unei bolte umede și spațioase.—Dupe ce urcă apoi niște stînci căzute în neregulă, coborînd în lăuntru, bolta începe a se strîmpta și devine întunecoasă.—Mergînd mai înainte se strîmtează din ce în ce, și începe a urca; de la un punct începe a coborî pe o intrare strîmptă de abia e posibil a se întoarce cine-va, și mergînd apoi tupilat și cam în jos, dupe vre-o 30 pași, se află fundul în care pot să stea culcați 2 sau 3 oameni.—(Aici locuitorii spun că se ascundea banditul Trancă, orb și aflat în penitenciarul de la Cozia.)

De la intrarea în această peșteră se observă un curent.—De la un punct curentul încetează.—Aici se află rezimat pe peretele din dreapta, un prepe-

leag.—Urcând pe densusul, se gasește o a doua gură a peșterei, puțin mai sus ca cea d'anteiu și la o departare de ea (pe malul Bistriței în sus) aproape la 100 pași.

Intr'o geografie a României, redactată cu litere chirilice curând dupe unirea țărilor Române (a căreia autor nu 'mă-e cunoscut din cauza lipsei foilor de la început) găsesc la pag. 82 următoarele: «...*M. Bistrița este una dintre cele mai frumoase și mai tare pusătură (pozițiune) renumită în toată România; aici se află relicvile sfântului Grigorie; monastirea este fondată la 1498 de Banul Craiovescu.—Pe la apusul ei curge în cascade apa Bistrița.—Spre apus între munții de acolo se află o grotă de cea mai mare întindere; unii zic că ar conrespunde în Transilvania...*» — Ori-care ar fi din peșterile descrise, nu poate să comunice în Transilvania, de oare ce riul Bistrița își are sorgintea la vre-o 5 chilometri de la mănăstire.

* * *

La Bistrița, cine-va își poate face o clară idee despre formarea peșterilor.—Mai toate aū (saū aū avut) două intrări; formațiunea lor se datorește curenților de ape.

O parte a riului Bistrița, la vre-o 40 pași de gura peșterei a doua, apucă pe sub munte și nu iese de cât dupe o distanță de mai mult de 850 pași.—Călugării și locuitorii uzează de această îngrijire a naturei, abătând toată apa riului sub munte; iar pe adevărata lui albie devenită seacă prind peștele (gustosul păstrăv) ce nu mai are unde 'și căuta scăparea.

Astă-zī ea servește pentru pescuit, și dupe trecere de mulți secolī, când Bistrița își va săpa o albie mai adâncă, ea va deveni o peșteră poate mai admirată ca multe altele.

Sub-locot. N. V. Piperescu.

BIBLIOGRAFIE

Aū apărut:

Curs de Limba Franceză pentru slasa I-iū gimnasială, dupe programul ministerial (citire, etimologie, exercițiuri și recitațiunii) de D-nul *L. Lévêque*, licențiat în litere, profesor de literatura franceză la școală normală de institutori, la asilul Elena-Doamna, etc. Carte aprobată de onor. Minister al Cultelor și instrucțiunei publice.—Prețul 2 lei și 50 bani;— se află în deposit la librăria editoare Haiman, din București.

Lucrarea D-lui Lévêque, pe lângă că are meritul de-a fi cea mai bună din câte s'aū scris la noi în felul ei,—mai este apoi recomandabilă tinerimei studioase prin faptul că e scrisă pe-o parte în limba franceză, iar pe alta în românește, așa în cât școlarul poate uza de dēnsa cu cea mai mare înlesnire, înțelegând ceia ce învață, fără a fi silit, ca în alte gramatici, să memorizeze mecanicește pagini întregi fără sa le înțeleagă.

Credem că mai toți D-nii profesori de gymnasii se vor grăbi s'o recomande elevilor.

* * *

La Revue litteraire et Artistique, ce apare la Paris, sub direcțiunea D-lui *Jean Berge*, No. pe August, conține: *Bulletin Politique*, de St. André de Cotone; *Quinzaine Parisienne* de Jean Berge; *Prêtre et Soldat*, de Charles Buet; *Les Grands Sorciers: Rabelais*, de F. des Essarts; *Les Arts hors Paris*, de F. Bournand; *l'Autonomie budgétaire de l'Algerie*, de X; *Cronique littéraire: Auguste Vitu*, de F. Fouquet; *Quinzaine Theatrale*, de R. Snt. Maurice; *Chronique de Partout* și *Mouvement des livres*.

* * *

Revista Olteană, din Craiova, No. 6 pe August, conține: *Vremuri duse*, *Forma în artă*, *De pe munți*, *Câte-va cuvinte asupra biletelor de bancă*, *Lui Pasteur* poezie, *O scurtă privire asupra diferitelor cauze ce influențează asupra individului*, *Un portret*, *Crâmpeie*, *Lăutarul din Cremona*.

* * *

—**Convorbiri Literare**, revistă lunară, apare în capitală, sub direcțiunea D-lui Iacob Negruzi.

—**Revista Nouă**, apare la fie care 15 ale lunii, sub direcțiunea D-lui B. P. Hasdeu.

—**Gazeta Sateanului**, publicațiune, în special agricolă, apare de două-ori pe lună, în Râmnicul-Sărat, sub direcțiunea D-lui C. C. Datculescu.

—**Buletinul Societății de Medici și Naturaliști**, apare în Iași, odată pe lună, sub direcțiunea D-lui D-r G. Bogdan.

CIOCOI VECHI SI NUOI

SAU

CE NASCE DIN PISICA SOARECI MANANCA

ROMANȚ ORIGINAL

de NICOLAE M. PHILIMON

CAPITOLUL XV

Scene de viața socială

În fine pe la 12 și jumătate ore turcești (1), începură invitații a sosi. Cel d'ânteu care sui scara caselor l i Andronake, fu Hatmanul Costake Cărăbuș, june frumușel dar fără spirit, deprăvat până la mедуva oaselor, amic intim și părtaş al tuturor desfrânărilor lui Beizadea Costake. Dupe densusul, veniră Spătharul Dimake Pingescu, om ce se silea cât putea să nu desmință pronumele său; Cămărașul Stamate Birlic, Clucerul Ioniță Măturică, Paharnicul Dimitrake Mână-lungă și Baronul Nichita Kalicevski. Mai în urmă de toți veni și Beizadea, intovărașit de Treti-logofet Iordake Zlatonit, un om foarte cunoscut pe timpii aceia prin spiritul său satiric și plin de originalitate (2).

(1) Două ore dupe amiază.

(2) Acest om original, al cărui nume l'am preschîmbat aici puțin, mai în urmă și a pierdut mințile și a viețuit până în zilele noastre într'o stare deplorabilă.

Dupe ce *mosafirii* se așezară pe cele două paturi, o țigancă bine îmbrăcată și purtând o scurteică îmblănită cu gulerul ridicat în sus, se presintă înaintea lor cu o tavă plină de dulcețe de tot felul; dupe dânsa venea altă țigancă ținând o tavă cu o mulțime de păhăruțe cu vntcă de ismă și câte-va farfurii cu migdale curățite și cu năut prăjit. Indată apoi intră cafegiul boiărului, îmbrăcat cu un mintean de postav negru cusut cu fir, dar fără mâneci, spre a lăsa să se vadă brațele sale albe, prin cămașa de borangic subțire și refecată cu bibiluri; mijlocul lui, svelt și mlădios, era încins cu un șal de mătase vărgată, ale cărei extremități atârnau cu grație pe șoldul cel stâng al piciorului; poturi și de postav vișiniu, cu turiciei de fir; imineii cei stacojii, și fesul cel roșu cu fundă de ibrișim negru, așezat pe cap cu cochetăria cea minunată a fanarioților, făceau din acel june servitor, un Ganymed care ar fi putut atâta gelozia vechilor zei din Olympul lui Omer. El venea cu o tavă de argint în mână, pe care erau depuse, în zarfurile lor de filigran, mai multe feligene pline de o cafea de Arabia spumoasă și parfumată; dupe dânsul intră ciubukețul cu ciubucele de antep și de iasomiă din ale căror lulele împlute afânat cu tutun de cel mai ales, eșiau nori de un fum mirositor. Intrarea succesivă a acestor servitori forma o represintare pitorească; cunoscând foarte bine regulile ierarhiei, ca slugi de casă mare, ei se duceau mai întâiu la Beizadea Costake, apoi gradat la toți cei-l-alti, și își împlinea datoriile cu eleganță și exactitate. Terminându-se ceremonialul cafelei: mosafirii, ca oamenii în treburii, începură a vorbi politică și a discuta despre pravi-lile ce pregăteau pentru țară de către Principele Caragea și consilierii săi; dar Beizadea, voind să spargă acea conversațiune a căria seriozitate ascundea numai minciuni și lingușiri ce-l făceau să caște de urât, zise o dată:

— «Ia ascultați, boiari! La ce an veniți noare aici? Să punem țara la orânduială, sau să ne veselim? Lăsați trebile țării pe seama tată-meu și a sfetnicilor lui și aideți să bem și să mâncăm.»

Apoi întorcându-se către stăpânul casei, zise:

-- «Andronake! zi băieților să puiă masa.»

— «Numai de cât, Măria ta!—răspunse fanariotul cu obiceiuitul său aer de injosire.—Iar până atunci Măria ta și domniilor cinstiții boiari, treceți în odaia cea-l-altă și vă *englendisiți* dupe plăcere.»

Invitații trecură în acea odaiă, care era mobilată cu două sofale turcești; pe una era o masă rotundă cu picioarele scurte, pe care erau așezate două sfeșnice și mai multe perechi cărți de joc; iar pe cea-l-altă erau table pentru jocul de șatrange și pentru țintar.

Cei mai mulți dintre invitați se așezară împrejurul mesei cu cărțile. Beizadea însă și cu Hatmanul Cărăbuș, preferară jocul de șatrange.

— «Ce jucăm boiari?—zise Cămărașul Stamate Birlic, manevrând o părechia de cărți,—facem un *otuz-bir* de *englingea* până se va găti masa?»

— «Mai bine o *panțarolă*, Archon Cămărașe»—răspunse Dimake Pingescu, scoțând o punguliță cu mahmudele din buzunarul de jos al antereului.

— «Știți una, boiari?—adăogă Baronul Kalicewski, scoțând cu lenă vre-o trei carboanțe și câte-va rubiele din buzunarul jilecii, cu *otuz-bir* și cu *panțarolă* ne perdem timpul în zadar; aideți mai bine să facem un stosișor.»

— «Dar ce dănanaiă o mai fi aceasta? că noi n'am auzit până acum vorbindu-se despre dânsa?»

—«Stosul, boiării domniavoastră, este un joc foarte frumos; el n'aduce somn jucătorilor, și ceia ce are și mai bun, este că, în puțin timp, unul sau două din jucători mătură toți banii din punga celor-l-alți; cu puțină cheltuială de vreme, știți cu ce te alegi.»

—«Bree! da zdravăn joc!»

—«Joc voinicesc!—zise Pingelesecu cu entusiasm,—auzi acolo, să moțaim de somn toată noaptea pentru câte-va mahmudele, dodecarî sau rubiele, câștigate în *otus-bir*! Archon Baroane, fă bine de ne învață și pe noi acest minunat joc.»

—«Bucuros, boiării mei; de ce nu? Sunt însă două feluri de stos: unul se numește curat *stos* și este cam greu; iar cel-l alt se numește *ce cei* și este mai lesne de învățat.»

—«*Ce cei*! Frumos nume! arată ne dar cum se joacă acest *ce cei* al domni-tale.

—«Bucuros. Priviți boiării,—zise Kalicewski, luând în mâini o părechiă de cărți;—unul dintre noi face cărțile, iar cei-l-alți, ori câte unul, sau mai mulți de o dată, zic celui care face cărțile:—Dă-mi un birlic; dă-mi un zece ochi, un popă, o preoteasă sau ori ce altă carte va voi.—Cal care ține cărțile în mână începe a da cărți, puind pe cea d'ântăiū dinaintea celui care a cerut; iar pe cea d'a doua dinaintea sa, și dacă cartea cerută va cădea dinaintea celui ce a cerut'o, câștigă el; iar de va cădea dinaintea celui care face cărțile, câștigă acesta.»

—«Să începem acest frumos joc.»—ziseră mai mulți de o dată.

Baron Kalicewski, văzând marele entusiasm ce aveau boiării pentru acel joc propus de dănsul, simți în sine o bucurie infernală, pe care o sugrumă în inima sa, căci el văzu succesul planurilor sale de jăfuire, asigurat printr'acest mod de predare necunoscut încă acelor boiării români și fanarioți, ce alt-fel erau foarte dedați la jăfuiri. Luă dar îndată cărțile în mână, și întrebă:

—«Incepem boiării?»

—«Să începem.»

—«Luați aminte că fac cărțile.»

— »Bine, bine!»

— »Tăieți, boiării.»

Pingelesecu tăia cărțile, apoi zise cu semetie:

— »Cinci ochi pe zece rubiele.»

Kalicewski începu să dea cărți, rizind pe sub mustață și cu sânge rece:

—»Oprește-te: — strigă Pingelesecu, am câștigat; dăm rubielele.»

— »Poftim, boerule.» — Și îi numără zece rubiele.

Cei-l-alți boierii, văzând cu câtă înlesnire se câștigau banii în acest nou joc, începură a juca și ei, și atât de bine le mergea jocul, în cât unii din ei începură să simtă milă de bietul Baron, carele plătea neîncetat cu cel mai mare stoicism, pierderile sale. Dar aceasta era numai o manevră a șiretului muscal; căci dupe, câte-va minute, toți începură a perde. Agitațiunea și sgomotul acestui joc infernal, făcu pe Beizadea Costache și pe Hatmanul Cărăbuși să părăsească liniștitul joc al tablelor.

— »Popa, pe ce am în mână!» zise Beizadeaua cu mândria aceia plină de fanfaronadă ce este particulară beizadelelor din țara noastră.

Baronul începu a da cărți, fără să se preocupe cât de puțin de suma ce putea să aibă Princișele în mână.

— »Ai câștigat, Măria-ta!» esclamară unanım cu surpriză toți jucătorii.

Beizadeaua deschise mâna și găsi într'nsa cinci-zeci și trei de mahmudele, care fură plătite cu punctualitate de către Baronul.

— »Șease ochi pe toată suma!« — zise iarăși Beizadeaua.

Norocul fu și de astă dată în partea Beizadelei. Baronul îl lăsase într'adins să câștige, ca să'l incurce, căci la a treia carte, Beizadeaua perdu tot ce câștigase împreună și cu banii săi.

Această schimbare de noroc ambiționă și mai mult pa Caragea. El scoase din pozunar o pungă plină cu mahmudele și dupe ce beu un pahar de mastică și fumă de câte-va ori din ciubuț, zise cu ironie :

— »Archon Baroane, câte parale ai în pozunar?«

— »Am de ajuns, Măria ta, ca să plătesc tot ce voiū perde.« — răspunse rusul cu mândrie.

— »Bine! ia să'mi dai un zece ochi pe punga aceasta.«

— E prea mult Măria ta.«

— »Fie dar pe jumătate.«

Baronul câștigă jumătate din aceia ce se afla în pungă ; și la al doilea joc, o luă cu totul.

— »Eū mă prinz că jocul ăsta are pe dracul într'nsul. — zise Postelnicul Andronache Tuzluc ; — Auzi acolo ! să perz eū zece mi de lei într'o clipeală de ochi ? Și unde puī bătaia de pept și de inimă ; unde puī iarăși acel îndemn nebiruit de a tot cere pe popa și zece ochi, și a tot scoate la dodecari din pungă, uitându-te la dinșii cum se duc la dracu.»

— »Ba să mă ierți, boierule; banii domniei tale nu s'au dus la dracu, ci în pungă la mine.« — zise Baronul.

— »Tot atâtă face, Archon Baroane.« — zise Beizadeaua cu ironie.

— »Așa, așa !« — adăogă Hatmanul Cărăbuș, cu un ris înghesuit și prostatic, ca să lingusească pe Beizadeaua.

— »Cât ai perdut, cucoane Andronache ?« — întrebă Treti-Logofet Iordache Zlatonitul, sculându-se dupe sofaa unde șezuse nemișcat tot timpul cât ținuse jocul.

— »Vre-o zece mi de lei.« — respunse fanariotul cu nepăsare.

— »Puțin, foarte puțin. Să trăiască *iznafurile* și sărăcimea ! N'ai de cât să scoți o cercătură (3) în țară, sau să dai câte-va volnicii de furat pe la hoți și banii aceștia vor veni la loc înzeciți !...«

— »Bravo, Zlatonitule, bravo !« — exclamă Beizadeaua bătând din palme și rinzând ca un nebun.

— »Dar bine, Măria ta suferi să fiū batjocorit de acest nemernic chiar înaintea Mării tale ?« — zise Postelnicul, rănit la biată cinste.

— »De ce te superi, Andronache ? Nu vezi că el glumește ?«

— »Dar Domnia-ta, boier Pingelescule, cât ai perdut ?« — întrebă iarăși Zlatonitul.

— »Vre-o trei mi de lei.«

— »A zecea parte din prețul cu care îți vinzi obicīnuit iscăliturile ce puī pe a-

(3) Cercătura era controlul ce făcea guvernul pe acei timpī contracciiilor cari luau prin sultan Mezat strîngerea veniturilor țării. Din acea cercătură eșia un rēu foarte maro, căci se descoperia abuzuri mari. Contraccii că sa scape de pedeapsă, cumpărau pe cercători, iar banii el le dedeau fi aduna tot de la contribuabili.

naforalele Veliților boierii; nu te întrista de această pierdere, căci din mila lui Dumnezeu pricinile se înmulțesc din zi în zi.»

Pingelescu pleacă capul în jos și tacu; dar Zlatonitul se afla în vervă satirică, și hotărîse să biciuiască pe toți fără milă, căci nu trecu mult, și se adresează către Căminarul Stamate Birlic:

— »Ja spune-ne, Archon Căminare, ai pierdut și domniata ceva?»

— »Vre-o mie cinci sute de lei; un bagatel.»

— »Nu e nimic. O să avem vre o câte-va podini lipsă la poduri, și vre-o sută de oameni cu picioarele scrântite (4).«

— «Dar domnia-voastră, Clucer Măturică și Paharnice Mână-lungă, cum stați »

— «Noi am câștigat (5).«

— «Se vede că Dumnezeu privergează asupra veduvelor și asupra săracilor, căci de perdeaiți și voi, apoi negreșit erați să vă băgați măturile și mâinile voastre cele lungi în lada săracilor, și era să le luați hrana și îmbrăcămintea măcar pe vre-o două trei luni.»

— «Dar domnia-ta, Archon Baron Kalivewski, de unde ai venit cu acest joc drăcesc, care o să ne aducă în stare să ne pierdem averea, sufletul și chia mustrarea de cuget. Nu știați oare că Dumnezeu ne a pedepsit de ajuns pentru păcatele noastre, dându-ne în mâna străinilor care ne au stricat toate datinile și obiceiurile noastre cele bune. De ce ai mai venit și domniata să ne cufunzi în prăpastia ticăloșiei prin jocul domniei-tale cel sărăcăcios ca și numele ce porți!»

(Va urma).

BCU Cluj / ~~Central University Library Cluj~~

DOMNILOR ABONAȚI

Numărul acesta apare într'o coala și jumătate, în loc de o coală, cum a apărut până acum. Credem că și cu unele din numerile viitoare vor putea face în acest fel; am dori chiar să ajungem la 2 sau și la mai multe coale pe săptămână; pentru această însă este indispensabil concursul D-lor abonați, cărora nu le cerem alt ceva, de cât exactitate la plata abonamentului. Nadăjduim că imediat dupe primirea numărului de față, toți acei care sunt cu abonamentele neachitate, se vor grăbi să ne probeze că nu le lipsește bună-voința și dorul de-a vedea prosperând această publicațiune.

ADMINISTRAȚIA

(4) Veniturile podurilor se vindeau prin mezat și Stamate Birlic se afla conracei. Aceste venituri se compunea din taxe puse asupra tuturor carelor ce intrau în capitală. Carul cu marfă de Lipsceania plătea bani 240, cel încărcat cu blane leșesti, bani 180; se lua 6 bani de vadră de rachiu, 12 bani pentru vadră de vinu, 45 de bani carul cu postav românesc, 30 carul cu piei de miel, 45 carul cu piei de vacă, 60 carul cu bogasiu, 60 carul cu piei de epuri, 45 carul cu coase, 60 carul cu brașovenia, 60 carul cu musultri de Rumeli, 60 carul de arniciu, 45 carul cu aba de Podolia, 30 carul cu aba de tslugi, 60 carul cu sticle ce vin din lăuntru, 30 carul cu sticle leșesti, 60 carul cu postav leșesc, 60 carul cu lina de oaie, 60 carul cu lina de capră, 60 cerul cu aramă lucrată, 30 carul cu feru, 120 carul cu butoi de vin, fie mănăstiresc, ori boieresc sau țărănesc.

(5) Acești doi boieri se aflau casieri la cutia de milostenia.

CROMOGRAFUL ALB

Este un aparat cu care se poate tipări ori-ce scriere necesită a se reproduce în mai multe exemplare. Poate tipări circulări, anunțuri, programe, etichete, compturi, facturi, adrese, buletine, planuri, desemnuri, *cărți de visita* și ori-ce alte scrieri, fără nici o greutate și în cele mai efține condițiuni, așa în cât nu mai e nevoie să alerge cine-va la Tipografie, de cât pentru lucrări emina-mente de mare tiragiă. Este indispensabil tutulor cancelariilor pu-bliche și particulare, posedând deja de la cele mai multe autorități certificate de mulțumire. Se recomandă mai ales D-lor comercianți, ingineri și direcțiunilor de școli, care, în lipsă de copiiști pot găsi mari avantagii în Cromograful Alb.

Cromograful Alb, producție română, cel mai perfecționat din toate câte s'au inventat, se poate efectua în ori-ce mărime, dupe comandă, și se trimite, imediat dupe primirea costului, în ori-ce localitate a țerei.

PREȚUL FORMATELOR

Format No. 1. În mărime de o coală de hârtie: 18 lei.

„ *No. 2.* În mărime de $\frac{1}{2}$ coală de hârtie: 10 lei.

„ *N. 3.* În mărime de $\frac{1}{4}$ coală de hârtie; 5 lei.

Un chilo pastă de rezervă, păstrată în cutie; 5 lei.

O sticlucă de cerneală chimică fină: 80 bani.

Pastă de rezervă nu se vinde de cât cumpărătorilor vre-unuia din formatele No. 1 sau No. 2.

Depositul numai la *Administrația Revistei Literare 4. strada Re-gala 4. București*, unde se trimit direct comandele și banii.